

ČESKÝ JAZYK – 5. TŘÍDA

VARIANTA B

U každé z vět v úlohách 1 až 12 rozhodněte, zda je napsána bez pravopisné nebo mluvnické chyby.

1.

ano(A) – ne(B) Než šly děti s tatínkem do lesa na houby, vybavily se na cestu několika košíky.

2.

ano(A) – ne(B) Denně se procházíme po Pražských uličkách a už ani nevnímáme, jak jsou malebné a krásné.

3.

ano(A) – ne(B) Napětí v naší třídě by se dalo krájet, když se tam objevil rozlobený ředitel.

4.

ano(A) – ne(B) Kája úplně zčervenál, když se přiznával, že snědl čerstvě upečený koláč.

5.

ano(A) – ne(B) Když se na krajinu snesla tma, vzplál táborový oheň a všem zčervenaly tváře.

6.

ano(A) – ne(B) Nemohl jsem ten čerstvý bramborový salát ztrávit a bylo mi špatně.

7.

ano(A) – ne(B) Objemné výtvary naskládejte do bedýnek s nápisy.

8.

ano(A) – ne(B) Doufám, že to, co jsi včera rozsypal, zase všechno posbíráš a uklidíš!

9.

ano(A) – ne(B) Nezoufej, vždycky stály tvoje kamarádky v zoufalých situacích při tobě.

10.

ano(A) – ne(B) Až budete zametat chodník, nejprve ho pokropte, ať se tam zbytečně nevýří prach.

11.

ano(A) – ne(B) Všichni mužští představitelé hlavních rolí byli za svou práci odměněni.

12.

ano(A) – ne(B) Na náměstí stojí vížka s krásnými hodinami a všichni občané si podle nich řídí své hodinky.

13.

Jak se nazývá jazyk, kterým se dorozumívají obyvatelé určitého národa?

- (A) mateřský
- (B) oficiální
- (C) národní
- (D) hovorový

14.

Ve které z následujících dvojic slov obě slova existují?

- (A) oddaný – odaný
- (B) rozzuřený – rozuřený
- (C) denní – dení
- (D) poddaný – podaný

15.

Ve kterém z následujících slov **není** hláska *r* slabikotvorná?

- (A) vratký
- (B) vrbový
- (C) vrstva
- (D) vrkot

16.

Která z následujících vět je napsána bez pravopisné chyby?

- (A) Nesměly se na nás podívat, přesto koukali jako výři.
- (B) Netopýr létá skoro neslyšně a loví potravu převážně v noci.
- (C) V tom programu byly malé změny, takže byl nakonec kratší.
- (D) Se spěvem na rtech nám vždy šla práce lépe od ruky.

17.

Které z následujících slov je přímo odvozeno od slova *běh*?

- (A) vyběhaný
- (B) výběh
- (C) běžecký
- (D) přeběhnout

18.

Ve které z následujících vět **nelze** na všechna vynechaná místa doplnit *y/ý*, protože by pak nebyla napsána správně?

- (A) Když děti v_šl_ domova, uviděl_ je jejich maminky.
- (B) V_soko nad řekou se pásl_ kráv_.
- (C) L_žuji moc rád, vloni jezdil_ i moje sestr_.
- (D) Nev_díš, jak se ty drahokam_ třp_tí?

19.

XXXXOXOXXO

Které z následujících slov odpovídá uvedenému vzorci, jestliže X je souhláska a O je samohláska?

- (A) klepadlo
- (B) zkrabacený
- (C) zdrhovadlo
- (D) zbrklejší

TEXT K ÚLOHÁM 20 A 21

Zachovaných pyramid je v Egyptě asi sedmdesát, možná osmdesát. Původně jich zde stálo více, ale některé podlely neúprosnému zubu času, jiné se propadly do moře nebo do pouštního písku. Kdyby byly od jejich objevení chráněny, stojí jich dnes více. Jejich přesný počet lze těžko určit. At' je to ale jak chce, egyptské pyramidy jsou jedním ze sedmi divů světa a jako jediné je můžeme obdivovat i dnes.

20.

Který z následujících slovních druhů **není** vůbec zastoupen v podtrženém souvětí uvedeného textu?

- (A) částice
- (B) příslovce
- (C) spojka
- (D) citoslovce

21.

3. osoba, číslo množné, způsob podmiňovací

Které z následujících sloves z textu má uvedené mluvnické kategorie?

- (A) stálo
- (B) propadly se
- (C) podlely
- (D) byly by chráněny

TEXT K ÚLOHÁM 22 AŽ 24

Má ráda drobné předměty. Krabice jí nic neříká, ale krabička ji zaujme. Kolem židlí projde, ale v obchodě se vždycky zastaví u malé židličky, změří ji malým metrem, sedne si na ni a usmívá se. Kdykoli se mi ztratí v obchodním domě, vím, kde ji mám hledat. Sedí na židličce a píše si do malého zápisníčku takřka nepatrnou tužičkou, drobným písmem údaje, jak je židlička veliká. Sedí a zvažuje, zda by se židlička hodila do našeho bytečku, neboť ví jako jediná o několika volných prostůrcích. Bez toho nemůže z obchodu odejít.

(Ivan Kraus: *Docela malá zeměřesení*)

22.

Ve které z následujících dvojic vybraných z textu se obě slova skloňují podle stejného vzoru?

- (A) metrem – obchodě
- (B) krabice – židličky
- (C) židlí – tužičkou
- (D) písmem – zápisníčku

23.

Které z následujících slov podtržených v textu může mít v tomto tvaru několik rozdílných významů?

- (A) nic
- (B) zda
- (C) ztratí
- (D) bez

24.

Kterým z následujících slovních druhů je slovo *takřka* v uvedeném textu?

- (A) slovesem
- (B) příslovcem
- (C) citoslovcem
- (D) částicí

25.

Ve které z následujících vět je podtržené slovo ve tvaru čtvrtého pádu?

- (A) Hlavně neříkej nic Monice, ta to prozradí.
- (B) Byli jsme už třetí den bez chleba.
- (C) Stejně je všechno naše snažení pro kočku.
- (D) Nechci tou novinou Kláře ublížit.

26.

Která z následujících možností obsahuje **nepisovný** tvar slovesa *skočit*?

- (A) skočili bychom
- (B) skočili by jste
- (C) skočili by
- (D) skočil bys

27.

Ve které z následujících možností lze na vynechané místo nejhodněji doplnit sloveso *provést* v některém jeho tvaru?

- (A) Nech ho, nebo zase něco _____.
 (B) Včera jsem _____ kamaráda domů.
 (C) Představení bylo _____ velmi kladně.
 (D) Smáli se tomu, jak se Honza _____.

28.

Nedopadlo to dobře. Nepřipravili jsme se.

Kterou z následujících spojek **nelze** spojit uvedené dvě věty do smysluplného souvětí (pořadí vět zůstává zachováno)?

- (A) protože
 (B) jelikož
 (C) neboť
 (D) aby

29.

Ve které z následujících vět je správně označen podmět a přísudek?

- (A) Kamarádi ode mě *chtěli* dobrou *radu*.
 (B) *Děti se stále snažily* o dobré výsledky v soutěži.
 (C) *Snad nebude tatínek vyprávět* ten vtip.
 (D) *My tomu stejně od začátku věříme*.

30.

Která z následujících možností obsahuje správné pořadí slov, ze kterých bylo postupně odvozeno slovo *podivnější*?

- (A) podivný – divný – div – podivnější
 (B) podivín – podivný – podiv – podivnější
 (C) divit se – div – divný – podivnější
 (D) div – divný – podivný – podivnější

31.

Ve které z následujících vět **nelze** jednoduše nahradit podtržené sloveso citoslovcem tak, aby smysl věty zůstal zachován?

- (A) Pavouk upletl síť na mouchy.
 (B) Žába rychle skočila do vody.
 (C) Vrána zakrákala a zmizela.
 (D) Myška ve strachu zaběhla do díry.

32.

Která z následujících možností je souvětím?

- (A) Neboj, nic se ti nestane.
 (B) Martino, buď ve škole za každou cenu včas.
 (C) Já mu dám, zloději!
 (D) Nestrachuje se už o mě tolik jako dřív.

33.

Včera myla maminka doma špinavé nádoby.

Kterým z následujících slov **není** možné rozvinout slovo *maminka* v uvedené větě?

- (A) milá
 (B) večer
 (C) moje
 (D) zlatá

TEXT K ÚLOHÁM 34 AŽ 36

Miroslav Švandrlík (úryvek)

Kopyto s Mňoukem měli starosti. Ne že by snad neměli co dělat – proti nudě byli odjakživa dostatečně vyzbrojeni bujnou fantazií a schopností jakýkoli nápad také ihned uskutečnit. Trápilo je však, že v poslední době to v jejich třídě nějak neklapalo. Dosud jednolitý kolektiv se začal drobit v několikačlenné skupinky vzájemně se osočujících žáků a žákyň a z toho pochopitelně nemohli mít žáci Kopyto s Mňoukem radost.

„Nejlepší bude,“ usoudil Mňouk, „když si taky nebudeme nikoho všímat a pojedeme si na vlastní pěst!“

„Copak o to,“ zahučel Kopyto, „ale mně se to přesto nelíbí!“

Nepříjemná atmosféra ale netrápila jen Kopyta s Mňoukem. I mnozí jiní žáci se marně pokoušeli získat třídu pro nějakou větší jednotnou akci. Bedřich Upolín to zkusil s lehkou atletikou. Ve volných chvílích začal běhat v teplácích do polí, měřil si čas na stopkách, které dostal pod stromček, a vyzýval druhé k následování. Přihlásili se ale pouze Kopyto s Mňoukem a Bičičtě. Všichni tři nechali zdatného atleta Upolína nejméně padesát metrů za sebou a ten už od té doby žádné závody neorganizoval. Podobně se vedlo všem, kdož se o něco pokusili, a Kopyta s Mňoukem to velmi trápilo.

34.

Kterou z následujících možností lze na základě uvedeného textu charakterizovat žáky Kopyta a Mňouka?

- (A) rychlí, nenápadní
 (B) samotáři, citliví
 (C) uličníci, neposední
 (D) nápadití, starostliví

35.

Kterou z následujících informací se na základě uvedeného textu dozvíme o třídě, do níž chodí Kopyto a Mňouk?

- (A) Situace ve třídě se zhoršila až v poslední době.
 (B) Nikdy to nebyl pořádný kolektiv.
 (C) Žáci ve třídě od začátku tvořili skupinky.
 (D) Kopyto a Mňouk jsou vůdci třídy.

36.

Které z následujících tvrzení o Bedřichu Upolínovi vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Věnuje se pravidelně lehké atletice.
 (B) V běhu nestačí pouze třem svým spolužákům.
 (C) Snažil se stmelit kolektiv.
 (D) Je v běhu rychlejší než žáci Kopyto a Bičičtě.

TEXT K ÚLOHÁM 37 AŽ 41

Midasovy uši
(úryvek)

Byl jednou jeden král a jmenoval se Midas. Dávno je tomu, co panoval, tak dávno, že už se ani pořádně neví, jestli panoval dobře nebo špatně. Jedenkrát prý mu sluhové přivedli do paláce otrhaného stařečka, kterého král Midas – snad z dobrého srdce, snad jen z rozmaru – po deset dní bohatě hostil u svého stolu. A ejhle! Ze stařečka se vyklubal milovaný pěstoun boha Dionýsa a vděčný Dionýsos slíbil královi Midasovi za odměnu vyplnit jakékoliv přání.

Král Midas měl přání vpravdě královské: Ať se vše, čeho se kdy dotkne, na místě promění v ryzí zlato. Stalo se. Král Midas byl rázem nejbohatším člověkem pod sluncem a taky nejšťastnějším... Ale jen do chvíle, než dostal žízeň a hlad. Co si měl počít s pečením, když se mu každé sousto měnilo v ústech na hroudu zlata? A co s plným džbánkem, když mu každý hlt vína ztuhl na jazyku ve zlatý oblázek? Záhy poznal, jak nerozumné přání vyslovil, a byl ze srdce vděčen Dionýsovi, že se dal konečně přemluvit a kouzlo královského přání vzal nazpátek.

Od těch dob už král Midas nic nedal na bohatství a nádheru, začal si o moc víc vážit věcí prostých a obyčejných. Když měl jednou rozhodnout, co je krásnější, zda pískání na pastýřskou píšťalu, či hudba zlaté harfy boha Apollóna, dal svůj hlas bez rozmýšlení pastýřské píšťale.

To ovšem Apollóna velice popudilo a za trest Midase vytahal za uši, až byly dlouhé jako oslí... Měl s nimi pak Midas veliké trápení, aby je skryl pod královskou korunou.

(Hana Doskočilová: *Diogenés v sudu*)

37.

Kterou z následujících vlastností projevil podle uvedeného textu král Midas, když vyslovoval své první přání k Dionýsovi?

- (A) skromnost
- (B) velkorysost
- (C) pokoru
- (D) hamižnost

38.

Jaká proměna se podle uvedeného textu stala s králem Midasem po zrušení Dionýsova kouzla?

- (A) Začal se přátelit s pastýři.
- (B) Začal spravedlivěji vládnout ve své zemi.
- (C) Začal si více vážit obyčejných věcí.
- (D) Přestal se s Dionýsem přátelit.

39.

Proč podle uvedeného textu narostly králi Midasovi uši?

- (A) Protože neposlechl boha Apollóna.
- (B) Protože se mu více líbila harfa než píšťala.
- (C) Protože měl nejraději boha Dionýsa.
- (D) Protože Apollón chtěl, aby vypadal jako osel.

40.

Kterou z vlastností bychom podle uvedeného textu mohli přiřadit bohu Apollónovi?

- (A) mstivost
- (B) závist
- (C) krutost
- (D) vynalézavost

41.

Co by se podle uvedeného textu stalo s králem Midasem, kdyby Dionýsos nevzal své kouzlo zpět?

- (A) Byl by nejbohatší na celém světě.
- (B) Stal by se nejmocnějším mužem světa.
- (C) Celé království by bylo ze zlata.
- (D) Zemřel by hlady a žízní.

TEXT K ÚLOHÁM 42 A 43

_____,
odpovídám na Váš inzerát ze dne 3. 12. 2005, že chcete
prodat piáno značky Petrof. Rád bych ho koupil, a proto
Vám píši. Odmalička jsem hrál na klavír a v posledních
letech mi to chybí. Prosím, _____, zda jste ochoten
z uvedených 30 000 Kč slevit, či zda trváte na své ceně.
V případě naší dohody si piáno odvezu na vlastní náklady.
Děkuji za odpověď, _____

Jan Široký

42.

Která z následujících možností obsahuje slova hodící se na
vynechaná místa v textu? (Pořadí vynechaných slov v textu
a uvedených slov v možnostech je stejné.)

- (A) Ahojky – rozmyslete si – zdravím
- (B) Velevážený pane řediteli Nováku – rychle se
rozmyslete – s tisícerymi díky
- (C) Vážený pane Nováku – dejte mi vědět – s pozdravem
- (D) Milý pane – vyhodnoťte si – Váš

43.

Která z následujících vět z uvedeného textu **neobsahuje**
informaci podstatnou pro majitele klavíru?

- (A) Odmalička jsem hrál na klavír a v posledních letech mi
to chybí.
- (B) V případě naší dohody si piáno odvezu na vlastní
náklady.
- (C) Rád bych ho koupil, a proto Vám píši.
- (D) Prosím, _____, zda jste ochoten z uvedených
30 000 Kč slevit či zda trváte na své ceně.

44.

Ve které z následujících vět je podtržené slovo užito
nevhodně?

- (A) Spanilá princezna nakonec dostala Honzu za manžela.
- (B) Před námi se rozprostíral malebný ubrus.
- (C) Tak nádhernou stavbu zase dlouho jen tak neuvidíme.
- (D) Jen géníus mohl postavit tak velkolepé dílo.

45.

Která z následujících skupin slov obsahuje slovo významově
nadřazené ostatním?

- (A) lev, pes, kočka, vůl
- (B) kniha, časopis, noviny
- (C) peřina, polštář, prostěradlo
- (D) tělo, noha, ruka, oko

46.

Co můžeme zároveň říci o člověku, o kterém prohlásíme, že
má za ušima?

- (A) je hloupý
- (B) dostal pohlavek
- (C) je mazaný
- (D) má strach

47.

*„Co to jen znamená, to slovo markantní? Někde jsem to
slyšel, že v tom byl markantní rozdíl, ale nevím, jaký že ten
rozdíl vlastně byl...“ stěžoval si Mirek.*

Kterou z následujících příruček byste Mirkovi doporučili,
aby zjistil, co uvedené slovo znamená?

- (A) Pravidla českého pravopisu
- (B) Slovník cizích slov
- (C) Příruční mluvnici češtiny
- (D) Česko-anglický slovník

48.

Které z následujících slov nejspíše **není** cizího původu?

- (A) voliéra
- (B) restaurace
- (C) rozhledna
- (D) vernisáž

49.

*Chlámal sem se jako divej, málem mě to položilo, byla to
fakt hlína.*

Jak by zněla uvedená věta, kdybychom ji měli zdvořile
přednést před paní učitelkou?

- (A) Smál jsem se jako pominutý, až jsem málem upadl,
byla to opravdu legrace.
- (B) Řehtal jsem se na celé kolo, málem to se mnou seklo,
bylo to humorné.
- (C) Chichotal jsem se, až jsem spadl na zem, bylo to fakt
vtipné.
- (D) Málem jsem umřel smíchy, jak to bylo srandovní.

50.

Která z následujících možností obsahuje pouze slova, která jsou si významově nejvíce podobná?

- (A) nadávat – láteřit
- (B) volat – nařkat
- (C) povídat – šeptat
- (D) posmívat se – hubovat

51.

Která z následujících možností má stejný význam jako věta *Jde to se mnou od desíti k pěti*?

- (A) Všechno spěje k lepšímu.
- (B) Propadl jsem u zkoušky.
- (C) Vzdávám to.
- (D) Jde to se mnou s kopce.

52.

Která z následujících profesí přímo souvisí s výrobou knih?

- (A) režisér
- (B) dirigent
- (C) ilustrátor
- (D) moderátor

TEXT K ÚLOHÁM 53 AŽ 55

**Jiří Dědeček:
Drozdí**

Vyklovali drozdí
pěknou díru do zdi,
v tom světě ptačím
předali ji mladším.

Když drozd potká drozda,
co může, to rozdá,
chová se štědře,
pro sebe se nedře.

Jedno malé drozdě
chodí domů pozdě,
než vlezle do hnízda,

Zahvzdá z mostku
na svou mámu drozdku:
„Mámo, jde k nám host!“
jako velký drozd.

53.

Která z následujících možností se rytmicky i obsahově hodí na vynechané místo v uvedené básni?

- (A) něco pěkného se mu zdá
- (B) s nikým si radši moc nezadá
- (C) radši všechno odevzdá
- (D) ťukne, cinkne, zahvzdá

54.

Ve které ze slok uvedené básně se vyskytuje přirovnání?

- (A) v první
- (B) ve třetí
- (C) ve čtvrté
- (D) Přirovnání se v této básni nevyskytuje.

55.

Které z následujících slov bylo nově vytvořeno proto, aby vytvořilo v uvedené básni rým?

- (A) ptačím
- (B) mostku
- (C) drozdku
- (D) pozdě